

EL TAPÍS PELS FUNERALS DELS REIS CATALANS A POBLET

Gener GONZALVO i BOU
Historiador i arxiver

El monestir de Poblet fou el destí del panteó reial de la gran majoria de monarques de Catalunya i Aragó, la qual cosa el convertí en un gran símbol de la nostra reialesa, i una gran construcció artística.

Els monjos celebraven funerals anuals per als monarques enterrats a l'església pobletana. Una crònica de l'arxiver de Poblet, el P. Miquel Longares, descriu amb molt de detall les fastuoses cerimònies, en ocasió de l'enterrament del rei Joan II, a finals del s. XV.

Amb la dinastia dels Àustries, Catalunya va perdre molt de pes dins el conjunt de la monarquia hispànica. Tanmateix, els monjos de Poblet continuaren celebrant els funerals en honor dels nostres reis catalans. Al segle XVII, Poblet acollí el panteó dels seus grans aliats: la casa Ducal de Cardona, els prínceps laics més potents del país. tingué la sort d'acollir un nou panteó: l'alt llinatge dels Cardona, que pal·liaren, doncs, en certa manera, la desaparició del casal reial de Barcelona.

En aquella època, Poblet tingué al mecenes més gran de la seva història, Pere Antoni d'Aragó (1611-1690), un gran noble, cortesà a Madrid, i que ostentà diversos càrrecs: el més notori fou el de Virrei de Nàpols, on aplegà una cort amb una intensa vida cultural i artística), i que tingué una vida atzarosa i novel·lesca.

Pere Antoni d'Aragó (que s'intitulava duc de Cardona) va prodigar-se en favors envers Poblet. En són prova un nou campanar, nombroses relíquies, mobiliari i ornaments litúrgics, i la magnífica i molt coneguda biblioteca de més de quatre-mil volums, bellament ornats amb les seves armes.

Éssent a Nàpols, Pere Antoni va donar compliment al testament del rei Alfons IV "El Magnànim", que era enterrat en aquella ciutat italiana, que manava ésser enterrat en el panteó de Poblet. Així, les despulles del rei Alfons arribaren a Poblet el 23 d'agost de 1671. Per a tal ocasió, Pere Antoni d'Aragó va regalar al monestir un fastuós servei funerari, que es componia dels següents elements: un tern negre, riquíssim, uns vuit canelobres, de grans dimensions, fets amb banús, un bellíssim Sant Crist d'ivori, i el tapís funerari –que és l'objecte d'aquest article- d'enormes proporcions, en fons abellutat negre, i que porta, brodats amb fils d'or i plata, les armes dels ducs de Cardona-Sogorb.

És també molt coneguda la dispersió del patrimoni de Poblet, a partir de la supressió de la comunitat, l'any 1835. Molts d'aquells elements anaren a parar –de mala manera- a diverses institucions tarragonines; de l'atuell funerari dels Cardona, els canelobres serviren per a la sala de ball "La Patacada" de Reus; el Crist de marfil, a mans privades de l'Espluga, i el tapís funerari, a la canongia de la Seu tarragonina, el qual fou inclòs dins el seu Museu Arxidiocesà, on encara hi roman avui dia.

Durant l'època de la Guerra Civil de 1936-39, el comissari de Poblet, que era el reusenc Eduard Toda, intentà aplegar tots aquests elements, de nou, al cenobi, aprofitant el desgavell general. Només, però, es recuperaren els canelobres, i el Crist (salvat per l'Espluga)) Quant al tapís, Toda s'assabentà que anà a parar a la banda nacional, i concretament a Saragossa, i acabada la contesa, provà de desviar-lo cap a Poblet, via Lleida, car ja intuïa que podia anar a Tarragona (desgraciadament l'encertà).

Amb la restauració monàstica pobletana, és evident que aquest gran tapís ha de tornar a Poblet. Avui dia, el tapís funerari de Poblet s'exposa a l'antiga sala capitular de la Seu de Tarragona, en un estat de conservació que fa urgent la seva restauració. Sabem que la comunitat pobletana intentà negociar el seu retorn amb les canonges tarragonines, sense cap resultat. Al nostre parer, no té cap sentit que una peça emblemàtica del patrimoni pobletà, estigui encara avui en mans de la Seu de Tarragona: demanem, doncs, que les dues parts implicades puguin negociar un just retorn al monestir de la Conca, per tal d'enriquir el seu Museu, i fer-ne una deguda restauració, que li retorni el seu gran esplendor i bellesa originària.